

Wydział Gospodarki Gminnej

**Informacja na temat stanu sanitarnego i ochrony środowiska na terenie Gminy Mszczonów
w tym informacja o systemie gospodarowania odpadami na terenie gminy za 2025 rok:
ochrony powietrza
ochrona wód**

Maj 2026r.

WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar Gminy Mszczonów obejmuje sieć powierzchniowych wód płynących, która położona jest w dorzeczu rzeki Bzury (północna i południowo - zachodnia części gminy) oraz w dorzeczu rzeki Jeziorki i Pilicy (część południowo-wschodnia). Teren gminy jest odwadniany poprzez fragmenty zlewni cząstkowych: Okrzeszy (w części zachodniej), Pisi - Gągoliny (w części środkowej i wschodniej), Korabiewki (w części południowo-zachodniej) i w części południowo-wschodniej przez Jeziorkę i Pilicę (zlewnia Mogielanka).

Długości rzek na obszarze Gminy Mszczonów wynoszą: Okrzeszy około 7,6 km, Pisi - Gągoliny około 3,2 km, Korabiewki około 4,4 km i Jeziorki około 5,1 km (w zlewni Pilicy nie ma żadnego znaczącego ciek). Najdłuższa z rzek – Pisia Gągolina wraz ze swoim dopływem Okrzeszą odwadniają około połowy obszaru gminy.

Największe znaczenie pod względem gospodarczym ma w gminie rzeka Okrzesza. Jest ona odbiornikiem ścieków komunalnych dla miasta Mszczonowa.

MELIORACJE I OBIEKTY MAŁEJ RETENCJI

Woda jest ważnym elementem środowiska przyrodniczego. Spełnia ona wiele funkcji. Stanowi podstawowy czynnik rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego oraz kształtuje zróżnicowanie elementów biologicznych.

Retencja pozwala na zmagazynowanie części odpływu wody w okresach jej nadmiaru oraz wykorzystanie nagromadzonej wody w okresach posusznych. Jest to równoznaczne ze zwiększeniem zasobów wodnych, czyli poprawą struktury bilansu wodnego.

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią rowy melioracyjne. Łączna długość rowów melioracyjnych na terenie gminy wynosi 22,6 km. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 1087,78 ha, w tym zdrenowanych jest 1 047,59 ha użytków rolnych. O stan istniejących urządzeń melioracyjnych dba Gminna spółka wodna. Środki finansowe na realizację swych zadań Spółka pozyskuje ze składek wpłacanych przez właścicieli gruntów zmeliorowanych, z dotacji przekazywanych przez Wojewodę Mazowieckiego, Marszałka Województwa Mazowieckiego oraz Gminę Mszczonów z budżetu, na podstawie uchwały NR XXXVIII/340/21 Rady Miejskiej w Mszczonowie z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej dla spółek wodnych z budżetu Gminy Mszczonów, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania. W 2025r. Gminna spółka wodna otrzymała dotację z budżetu Gminy w wysokości 30 000zł, którą przeznaczyła na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych na obszarze funkcjonowania Gminnej Spółki Wodnej w Mszczonowie poprzez oczyszczenie i przełożenie rurociągów drenarskich miejscowości Mszczonów. Całkowity koszt realizacji tego zadania wyniósł 35 310,10 zł. łącznie poddano konserwacji 1299 mb rurociągów drenarskich z

informacji uzyskanych od Spółki Wodnej wynika, iż Spółka Wodna w 2025r. zrealizowała następujące zadania:

- usunięto 20 awarii urządzeń melioracyjnych,
- oczyszczono rurociąg drenarski na długości 826 mb,
- przełożono rury drenarskie na długości 422 mb.
- przeprowadzono konserwację rowów melioracyjnych na łącznej długości 435m

Całkowity koszt realizacji tych zadań wyniósł 54 036,85 zł brutto i były one zrealizowane z udziałem dotacji z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie i jak wskazano powyżej - z dotacji z budżetu gminy.

Na obszarze Gminy Mszczonów zlokalizowane są obiekty zabudowy hydrotechnicznej. Istniejące zbiorniki wodne, jazy oraz obiekty stawowe, mogą być z powodzeniem wykorzystywane do retencjonowania i racjonalnego wykorzystania zasobów wód, poprawiając w istotnym stopniu bilans wodny w tej części dorzecza Bzury i Jeziorki.

Główne zbiorniki retencyjne w gminie to zbiornik „Św. Anna” o powierzchni 11,01 ha (pojemność 121,6 tys. m³) oraz zbiornik „Dwórno” o powierzchni 2,37 ha (pojemność 30,8 tys. m³). W północnej części gminy znajdują się stawy rybne „Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich”, nieużytkowane i objęte ochroną prawną w formie rezerwatu przyrody. Inne mniejsze stawy rybne zlokalizowane są w Wygnance i w Osuchowie.

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Na terenie Gminy Mszczonów obszary prawnie chronione zajmują 4 700 ha, tj. 32,4% ogólnej powierzchni gminy.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Bolimowsko - Radziejowicki z doliną środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu o łącznej powierzchni 25 753 ha został utworzony w 1997 roku dla ochrony cennych krajobrazowo dolin: Pisi Gągoliny, Pisi Tucznej i Okrzeszy, terenów dolinnych, kompleksów leśnych, licznych jazów młyńskich oraz rozlewisk.

Cała wschodnia i południowo-wschodnia część Gminy Mszczonów o powierzchni (43,3 km², co stanowi 31,77 % powierzchni gminy) została włączona prawną ochroną konserwatorską w rozległy system ochrony krajobrazu, jako Obszar Chronionego Krajobrazu pn.: Bolimowsko- Radziejowicki z doliną środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu. W strukturze użytkowania gruntów tego obszaru dominują głównie: użytki rolne - 2245 ha, lasy - 940 ha oraz wody powierzchniowe – 26,0 ha.

REZERWATY PRZYRODY

Zajmują one powierzchnię 119,10 ha gminy, i jest to:

- Rezerwat „Grądy Osuchowskie” - leśny, o powierzchni 99,75 ha, dla ochrony zróżnicowanych zbiorowisk grądowych oraz boru bagiennego o charakterze reliktowym z chronionymi gatunkami roślin. Powstał w 1982 roku.

- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy pn.: „Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich” o powierzchni 19,35 ha, który jest jednocześnie rezerwatem przyrody utworzonym w 2004r. Jego utworzenie ma na celu ochronę zbiorowisk wodno-łukowych i bogatej awifauny, jako wysokiej wartości walor florystyczno-faunistyczny tego regionu.

POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy występuje łącznie 26 pomników przyrody.

Aleje drzew:

- lipowa - w Osuchowie, składająca się z 3 odcinków; drzewa osiągają wiek około 120-130 lat (jednostronne zadrzewienia lipowe przy kościele, aleja jesionowo - lipowa przed parkiem, wzdłuż głównej drogi we wsi, aleja lipowa przy drodze Osuchów-Lutkówka)

ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Na terenie Gminy Mszczonów zanieczyszczenia do powietrza wprowadzane są przez źródła przemysłowe energetyczne i technologiczne oraz kotłownie indywidualne budynków mieszkalnych. W znacznej części są to źródła opalane węglem. Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza jest również transport oraz bazy magazynowe i stacje paliw.

Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Mszczonów jest tzw. emisja niska, związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości oraz z działalnością małych zakładów, niepodlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Dla terenów wiejskich jej uciążliwość wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). W znacznej części są to źródła opalane węglem. Ze względu na koncentrację ośrodków przemysłowych na terenie miasta, obszary te są w największym stopniu narażone na skutki emisji antropogenicznej (przemysłowej, niskiej i komunikacyjnej).

Istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy jest transport drogowy. Przez gminę przebiegają ważne trasy komunikacyjne DK nr 8 i 50. Ponadto z transportem drogowym związane są również firmy magazynowe, logistyczne oraz stacje paliw. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Na terenie gminy zamontowanych jest 6 sensorów mierzenia jakości powietrza firmy Airly Sp. z o.o. Czujniki pobierają następujące dane pomiarowe:

- temperaturę powietrza wyrażoną w stopniach Celcjusza,
- wilgotność,
- ciśnienie,
- prędkość wiatru
- stężenie pyłów zawieszonych PM1, PM2,5, PM 10.

Wyniki pomiarów są dostępne na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Mszczonowie w zakładce *Czujniki jakości powietrza*.

Najbliższy punkt pomiarowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zlokalizowany jest w Żyrardowie przy ul. Roosevelta.

Wychodząc naprzeciw potrzebom w zakresie likwidacji niskiej emisji, Gmina Mszczonów dofinansowuje wymianę przestarzałych pieców centralnego ogrzewania. W 2025r. udzielono 17 dotacji i wydatkowano kwotę 83 059,26 zł w tym:

- 2 na piece gazowe,
- 3 na pompy ciepła,
- 2 na kotły zgazowujące drewno,
- 10 na kotły pelletowe.

Ponadto na terenie Urzędu Miejskiego działa Punkt konsultacyjno – informacyjny Programu Czyste powietrze, w którym można uzyskać pomoc w wypełnieniu wniosków o dofinansowanie i płatność oraz zapoznać się z warunkami programu.

Stosownie do informacji uzyskanych na podstawie deklaracji składanych przez mieszkańców do CEEB, przyznawanych dotacji z budżetu gminy i składanych wniosków o dofinansowanie z Programu Czyste Powietrze, ustalono, iż w 2025r. na terenie gminy zostało trwale zlikwidowanych 77 wysokoemisyjnych pieców i w ich miejsce zamontowano

- 1) kocioł węglowy ekoprojekt: 2 szt.,
- 2) kocioł na drewno ekoprojekt: 5 szt.,
- 3) kocioł na pellet ekoprojekt: 24 szt.,
- 4) kocioł gazowy: 27 szt.,
- 5) pompa ciepła: 17 szt.,
- 6) kocioł na węgiel, drewno spalane naprzemiennie ekoprojekt: 2 szt.

Realizując obowiązki nałożone na gminę uchwałą nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, pracownicy Urzędu przeprowadzili w 2025r. 41 kontroli, na których, zgodnie z inwentaryzacją, znajdują się piece wymagające wymiany. W czasie kontroli weryfikowano czy dane podane do CEEB są zgodne ze stanem rzeczywistym, sprawdzano faktury za zakup węgla i certyfikaty jakości, informowano o możliwych do pozyskania dofinansowaniach na wymianę źródeł ciepła. Sprawdzano również czy nie dochodzi do spalania odpadów.

Projekt „Mazowsze bez smogu”

Gmina Mszczonów znalazła się w gronie 98 gmin z obszaru województwa mazowieckiego, które zostały zakwalifikowane do uczestnictwa w projekcie pn. „Mazowsze bez smogu” realizowanego w ramach Priorytetu II „Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza” dla Działania 2(i) „Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych” Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027. W dniu 22.12.2023r. została podpisana umowa partnerska pomiędzy Gminą Mszczonów (Partnerem projektu), a Województwem Mazowieckim (Liderem projektu) określająca warunki współpracy przy realizowanym

projekcie. Wartość projektu: 1 648 794,22 zł, wysokość wkładu z Funduszy Europejskich: 1 401 475,09 zł (85% wartości projektu), wkład własny Gminy Mszczonów: 247 319,13 zł.

Projekt zakłada doprowadzenie do poprawy jakości powietrza poprzez zapewnienie sieci ekspertów (Ekodoradców) wyspecjalizowanych w dziedzinie ochrony powietrza i energetyki, a także zapewnienie dostępu do informacji i możliwości aktywnej ich wymiany pomiędzy jst i innymi podmiotami zainteresowanymi i związanymi z ochroną powietrza.

Głównym celem projektu jest zatem poprawa jakości powietrza w województwie mazowieckim.

Cel ten zostanie osiągnięty przez przy wsparciu zatrudnionego Ekodoradcy, który będzie:

- udzielać informacji na temat możliwości pozyskania dotacji na wymianę źródeł ciepła, instalację odnawialnych źródeł energii oraz termomodernizację budynków,
- wspierać mieszkańców w zakresie pozyskania dofinansowania,
- brać udział w kontrolach palenisk realizowanych na terenie Gminy Mszczonów
- monitorować stan źródeł ciepła,
- zlecać badania próbek popiołu,
- koordynować działania informacyjno-edukacyjne realizowane w ramach projektu,
- poprawiać system komunikacji między jst, a mieszkańcami,
- prowadzić działania edukacyjno-informacyjne na szczeblu lokalnym,
- diagnozować ubóstwo energetyczne.

W ramach programu „Mazowsze bez smogu” Gmina Mszczonów stworzyła nowe stanowisko pracy i zatrudniła Ekodoradcę i ponosi związane z tym koszty. Wyposażyła to stanowisko w nowy sprzęt komputerowy, biurko, router, telefon i narzędzia do kontroli. Na potrzeby Ekodoradcy został zakupiony samochód z napędem hybrydowym oraz kamera termowizyjna.

Celem realizacji założeń projektowych wykonana została analiza potrzeb edukacyjnych mieszkańców gminy w zakresie działań na rzecz ochrony powietrza, na podstawie której realizowane są kampanie edukacyjne kierowane do mieszkańców. W 2025r. zrealizowana została kampania edukacyjna składająca się z 7 akcji skierowanych zarówno do ogółu społeczeństwa jak i wytypowanych grup: organizacji pozarządowych, seniorów, radnych, sołtysów i ogółu społeczeństwa:

- 1) „Gmina Mszczonów dla czystego powietrza” w czasie Dożynek gminnych Ekodoradca miał wystawione stoisko informacyjne i przeprowadził 9 porad w zakresie wymiany źródła ogrzewania i termomodernizacji,
- 2) „Termomodernizacja dla czystego powietrza” - spotkanie w Szkole Podstawowej w Mszczonowie,
- 3) "Nie dla SMOGU w gminie Mszczonów" – spotkanie z przedstawicielami NGO,
- 4) "Nie dla SMOGU w gminie Mszczonów" – spotkanie, w którym uczestniczyli Radni + dyrektorzy jednostek + pracownicy Urzędu,
- 5) „#ekoLOGICZNY senior w Gminie Mszczonów” ,
- 6) „Seniorzy dla czystego powietrza” ,

- 7) „Gmina Mszczonów kontra smog” - akcja informacyjna dot. uchwały antysmogowej, w czasie której do gospodarstw domowych wykorzystujących instalacje na paliwo stałe wysłane zostały broszury informacyjne - do 2000 gospodarstw.

Na potrzeby programu wykonana została analiza ubóstwa energetycznego na terenie Gminy Mszczonów, która obecnie stanowi podstawę do prowadzenia przez Ekodoradcę doradztwa w zakresie możliwych do zrealizowania działań zmierzających do ograniczenia tego zjawiska.

Ponadto w ramach programu zakupiony został namiot wystawowy, trybunka wystawiennicza, projektor, które mają pomagać Ekodoradcy realizacji zadań projektowych na spotkaniach z mieszkańcami.

Gmina wydatkowała do końca I kwartału 2026r. kwotę 425 799,05 zł. Wszystkie sprawozdania gminy zostały przez Urząd Marszałkowski zatwierdzone. Program zakłada refundacje poniesionych przez gminę kosztów w wysokości 85%.

W ramach działań edukacyjnych niezwiązanych z projektem „Mazowsze bez smogu” Gmina zakupiła i w październiku 2025r. do 8 przedszkoli przekazała grę edukacyjną dot. ochrony powietrza. Ponadto w dniu 17 czerwca 2025r. w MOK w Mszczonowie zorganizowane zostało spotkanie mieszkańców Gminy z doradcą energetycznym z WFOŚiGW, w czasie którego zapoznano mieszkańców z nową odsłoną programu Czyste Powietrze oraz przedstawiono inne możliwe do pozyskania dofinansowania zarówno z WFOŚiGW jak i z budżetu gminy w zakresie działań zmierzających do ochrony powietrza. Dodatkowo w dniu 1 czerwca 2025r. na pikniku zorganizowanym z okazji Dnia Dziecka wystawione było stanowisko punktu informacyjno - konsultacyjnego, w którym rozdawano broszury informacyjne i informowano o programie.